

FINANSAL İSTİKRAR VE PARA VAKIFLARI ETKİSİ: RUMELİ PARA VAKIFLARI ÖRNEKLERİ

MEHMET BULUT

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

CEM KORKUT

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZ

Vakıflar, İslam toplumlarında yardımlaşmanın ve toplumsal dayanışmanın yanında sosyal ve ekonomik hayatın önemli unsurları olarak karşımıza çıkmaktadır. Vakıfların en önemli özelliği bu yardımlaşma ve dayanışmayı kurumsal hale getirmeleridir. Osmanlı Devleti'nde toplumsal hayatta çok önemli bir yer tutan vakıflar, Osmanlı Devleti'nin bir vakıf medeniyeti olarak anılmasına vesile olmuştur. Yapılan akademik çalışmalar ve analizler de vakıfların ekonomik sistemde merkez hazinesi ve tımar sisteminin hemen arkasında üçüncü bir ekonomik kurum olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Bu sebeple, Osmanlı ekonomik yapısı üzerine yapılacak çalışmalarda vakıfların rolünü incelemek de oldukça önemlidir. Bu vakıfların bir türü "para (nukud) vakıfları" bu çalışmanın konusunu oluşturacaktır. Birincil kaynaklardan incelenen vakfiyeler üzerinden para vakıfların kuruluşları ve dayandıkları İslami arka plan incelenecektir. Ayrıca bu vakıfların uyguladıkları kâr oranlarının uzun dönemli analizi üzerinde durulacaktır. Aynı dönemlerde Avrupa'da uygulanan faiz oranları ile Osmanlı para vakıflarının kâr oranlarının karşılaştırması yapılacaktır. Bölge olarak Rumeli'nin seçilmesi de bu bölge hakkında para vakıfları hakkında yeterli derecede çalışma olmamasından ötürüdür.

Anahtar Kavramlar: Para Vakıfları, Osmanlı Devleti, Rumeli, Vakfiye, İslam Ekonomisi, Finansal İstikrar.

FINANCIAL STABILITY AND CASH WAQFS: SAMPLES OF RUMELIA CASH WAQFS

ABSTRACT

We meet waqf not only institutions provided the assistance and social solidarity between people but also an important elements of social and economic life in Islamic societies. The most important feature of waqf is to make this cooperation and solidarity institutional. The waqfs that had a very important place in social life in the Ottoman State have been instrumental that Ottoman State is a civilization of waqfs. Academic studies and analysis also shows that waqf system was third place in economic institutions after central treasury and tımar system in economic system (Özcan, 2008, p. 143). Therefore, it is important to examine the role of waqf in studies on Ottoman economic structure. One type of this waqfs, "cash waqfs" will be subject of this study. The establishment procedure of cash waqfs and Islamic background of cash waqfs will be examined from primary sources (waqfiyahs). Moreover, we will emphasized long-term analysis on the profit rates that were determined by cash waqfs. The comparison between the European interest rates and profit rates of Ottoman cash waqfs at same era will be made. The region of Rumelia is selected as subject because there are not enough works about cash waqfs in this region.

Keywords: Cash Waqfs, the Ottoman State, Rumelia, Waqfiyah, Islamic Economics, Financial Stability.